II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 15. december 1982

vedrørende en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85

(IV/29.883 — UGAL/BNIC)

(Den franske tekst er den eneste autentiske)

(82/896/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (1), senest ændret ved akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, særlig artikel 3,

under henvisning til den anmodning, som l'Union des groupements d'achat de l'alimentation, Bruxelles, i medfør af artikel 3 i forordning nr. 17, fremsatte over for Kommissionen den 11. juni 1979,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 21. januar 1982 om at indlede en procedure,

efter at have givet de pågældende virksomheder lejlighed til at fremsætte deres synspunkter vedrørende Kommissionens klagepunkter i overensstemmelse med artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 og med bestemmelserne i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (2),

efter høring af Det rådgivende udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

A. Produktet

(1) Cognac er en brændevin, der fremstilles i Cognac-området (Frankrig), som er afgrænset ved dekret af 1. maj 1909. Brændevine fra denne region har ret til oprindelsesbetegnelsen »cognac«, for så vidt lovbestemmelserne vedrørende de vinstoksorter, der skal anvendes, og de regler, der skal overholdes med hensyn til vinfremstilling, destillation, ældning og markedsføring, overholdes. Ældningen må udelukkende foretages på et »Jaune d'Or«-vinlager, hvilket giver ret til »Jaune d'Or«-forsendelsesdokumenterne »acquit« og »congé«, som blev indført ved lov af 4. august 1929.

Salget af cognac beløb sig i 1981 til ca. 470 000 hl ren alkohol, heraf ca. 88 % på flaske og 12 % på fad. Ud af dette samlede salg tegnede det franske marked sig for 20 % og markederne uden for Frankrig for 80 %.

Fordelingen af salget i 1981 på de forskellige fællesmarkedslande er angivet i bilag I. Det fremgår af denne tabel, at salget i fællesmarkedet udgør ca. 52 % af det samlede salg af cognac; for så vidt angår salget uden for Frankrig udgjorde eksporten til de ni øvrige fællesmarkedslande i 1981 40 % af den samlede eksport (i volumen).

B. Bureau National Interprofessionnel du Cognac

(2) Bureau National Interprofessionnel du Cognac, i det følgende benævnt BNIC, blev oprettet med hjemmel i bekendtgørelse (arrêté) af 5. januar 1941 om oprettelse af en organisation til fordeling af vine og brændevine fra Cognac (3). Denne bekendtgørelse er blevet ændret og

(1) EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

(2) EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

(3) Journal Officiel de la République française af 6. 1. 1941, s. 105.

suppleret med adskillige senere ministerielle bekendtgørelser, der nærmere fastlægger BNICs beføjelser og sammensætning. BNICs virksomhed er nærmere præciseret i organisationens interne vedtægter, der blev vedtaget ved bekendtgørelse af 2. august 1978.

(3) BNICs opgave ifølge bekendtgørelsen af 9. juli 1946 (1), går ud på at gennemgå og udarbejde alle forordninger vedrørende erhvervelse, destillation, forhandling, oplagring og salg af vine og brændevine fremstillet i den ved dekret af 1. maj 1909 afgrænsede region.

BNIC kan desuden:

1. kræve afgivelse af erklæringer vedrørende fremstillede eller eksisterende mængder og generelt forlange forelæggelse af alle oplysninger af økonomisk art, som organisationen finder hensigtsmæssig;
2. overvåge, at lokale sædvaner og kutymer overholdes strengt både med hensyn til fremstilling og forhandling af cognac;
3. kontrollere mængden af fremstillede brændevine eller brændevine udbudt til salg både af vindyrkerne i den pågældende region og af vinforhandlerne;
4. undersøge og på teknisk plan fremme alle foranstaltninger, der kan forbedre betingelserne for produktion og salg af cognac.

BNIC har især fået til opgave at føre regnskab med og kontrollere aldersbetegnelser og at udstede oprindelsescertifikater.

(4) BNICs sammensætning som fastsat ved bekendtgørelse af 15. oktober 1981 (2) er følgende:

1. fire personer, hvoraf to repræsenterer vinavlerne, og to forhandlerne (3) i den ved dekretet af 1. maj 1909 afgrænsede region; disse udnævnes af landbrugsministeren;
2. tolv delegerede repræsenterende vinavlerne, to delegerede repræsenterende destillationskooperativerne, elleve delegerede repræsenterende cognac-forhandlerne og ti andre delegerede repræsenterende henholdsvis producenterne af pineau des Charente, pineau-forhandlerne, brændevinsbrændernes faglige sammenslutning, den faglige sammenslutning for producenter af alkoholiseret vin, cognac-grossisternes sammenslutning, vinagenterne, ledere på mellemniveau, vinlagerarbejderne, de vinavlssagkyndige og vinavlsarbejderne (de fem sidstnævnte kategorier kan deltage i forhandlingerne uden stemmeret). Disse delegerede udnævnes af landbrugsministeren på basis af lister forelagt af de pågældende erhvervs- eller brancheorganisationer.

Organisationen udfører sit arbejde under forsæde af en agronom udnævnt af landbrugsministeriet. Et forretningsudvalg bestående af formanden og otte medlemmer af organisationen — fire vinavlere og fire forhandlere — er bemyndiget til at varetage organisationens løbende forretninger.

En kommitteret (»commissaire du gouvernement«) udnævnt af landbrugsministeren deltager i alle organisationens og forretningsudvalgets drøftelser; han kan enten give sit samtykke til de trufne beslutninger eller forelægge dem for ministeren til godkendelse.

Tjenestemænd fra landbrugsministeriet og ministeriet for indirekte skatter deltager desuden i organisationens drøftelser og kan deltage i forhandlingerne uden stemmeret.

(5) Der er i alt 48 300 vinavlere, hvoraf 30 400 fremstiller destillerbare hvidvine, 205 destillatører, 215 forhandlere og 16 kooperativer, der henhører under BNIC. Af disse er der 27 900 vinavlere, 168 destillatører, 68 forhandlere og 16 kooperativer, der indgår i de faglige sammenslutninger, der er medlemmer af BNIC (tal fra 1979).

C. Union de Groupements d'achat de l'alimentation

(6) Union des groupements d'achat de l'alimentation, i det følgende benævnt UGAL, er en selvejende institution (asbl) med hjemsted i Bruxelles, der arbejder uden gevinst for øje, og som udgør »centralorganisationen af indkøbsforeninger, der er lovligt etableret i overensstemmelse med deres oprindelseslandes love og sædvaner, og som er oprettet inden for engroshandelen af uafhængige fødevaredetaillister samt deres sammenslutninger«. UGAL har især til formål at varetage sine medlemmers branchemæssige interesser over for internationale organisationer og sammenslutninger, især De europæiske Fællesskabers institutioner.

D. Den økonomiske sammenhæng

(7) BNIC har præciseret, at de 10 største virksomheder, der fremstiller cognac, tegnede sig for

(1) Journal Officiel de la République française af 17. 7. 1946, s. 6426.

(2) Journal Officiel de la République française af 18. 10. 1981, s. 9263.

(3) Ved »vinavlerne« forstås de vinavlere, der fremstiller de destillerbare hvidvine, der giver ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse Cognac; ved »forhandlerne« eller »de handlende« forstås de personer, der fremstiller eller markedsfører brændevine af cognac.

fire femtedele af den samlede omsætning af dette produkt. Det blev imidlertid fremført, »at den konkurrence, der er mellem dem, ikke ændrer ved konkurrencebetingelserne, sådan som det kan ses af de små avancer og det meget lille overskud, der er tilbage efter afgiftsberigtigelse, når man samtidig tager de betydelige investeringer i betragtning, som lagring og efterbehandling af et velrenommeret produkt, som cognac kræver«.

(8) Ifølge de af BNIC givne oplysninger har der »i cognac-distriktet siden begyndelsen af den internationale krise 1973/76 (.....) været (og er der stadig) en manglende balance mellem produktionspotentiellet (som var blevet øget af hensyn til eksporten) og salgsudviklingen, som nu tager sit udgangspunkt på et niveau, der ligger 25 % lavere som følge af økonomiske og finansielle vanskeligheder, der påvirker de internationale relationer«. Følgen heraf har været en kraftig udvikling i lagrene (jf. bilag II), hvilket har »lagt en tung byrde på den regionale økonomi«. Derfor blev der fra 1975 indført regler for at mindske produktions- og markedsføringsmulighederne og for at få afsat visse overskudskvanta via alternative kanaler: destillationsvine (vin tilsat alkohol, destillation organiseret af staten, direkte konsum osv.). Det skal bemærkes, at forøgelsen af de lagre, som indehaves af brænderierne har været betydeligt kraftigere for de billigste kvaliteter, nemlig bons bois, fins bois og bois ordinaires (jf. bilag III).

(9) Desuden fremførte BNIC, at »da der for tiden er et misforhold mellem lagrene og de umiddelbare behov, og da finansieringsudgifterne stadig stiger, har det for at bevare cognac'ens traditionelle kvalitet og dens særlige renommé vist sig nødvendigt at fastsætte en prisgrænse, under hvilken kvaliteten (som giver retten til oprindelsesbetegnelsen) anses ikke at kunne fastholdes«.

(10) I øvrigt understreger BNIC i sin beretning om situationen og udviklingen på cognacmarkedet i løbet af produktionsåret 1978/79, at der hersker en skarp international konkurrence, som også cognac er underkastet: for Det forenede Kongeriges vedkommende fremhæves bl.a. »konkurrencen fra ordinære »brandies«, hvis priser ofte ligger over 2 £ lavere pr. flaske end cognac af kurant kvalitet«: For Forbundsrepublikken Tysklands vedkommende fremhæves det, at de praktiserede priser (. . .) udgør (. . .) en bremse på udviklingen af salget (. . .). Medens de tyske weinbrandkvaliteter sælges til under 20 DM pr. flaske i specialforretninger og altid ligger under 15 DM i stormagasinerne — udenlandske »kvalitetsbrandies« ligger dog prismæssigt en smule over — ligger priserne på cognac mellem 20 og 25 DM for kurante kvaliteter alt efter forretningens art, medens de for VSOP-typerne eller tilsvarende nærmer sig 30 DM pr. flaske (. . .). Det er derfor mere end nogen sinde nødvendigt at se nærmere på de praktiserede priser, hvis man ønsker, at cognac skal kunne klare sig i den yderst skarpe konkurrence, der hersker på det tyske marked, hvis betydning som et af de vigtigste afsætningsmarkeder allerede er fastslået«.

E. **Prisfastsættelsesforanstaltninger**

(11) Der er blevet truffet foranstaltninger dels til prisfastsættelse for destillationsvine og nye og klarede brændevine, som giver ret til den kontrollerede oprindelsesbetegnelse »cognac«, for så vidt angår forhandlernes køb hos vinavlerne, dels for salg af cognac med henblik på forbrug (markedsføringspriser).

1. *Fastsættelse af salgspriser for salg til forhandlerne*

(12) For transaktioner mellem forhandlerne og vinavlerne er priserne siden høsten i 1957 blevet fastsat for hvert vinhøstår ved en brancheaftale, der bringes i stand af vinavlerne og forhandlerne. Indtil 1978 drejede det sig om rent privatretlige aftaler uden lovfæstede sanktioner, men ifølge BNIC blev disse aftaler generelt overholdt af de pågældende erhvervsdrivende.

(13) Fra 1978 er indkøbspriserne blevet fastsat ved brancheaftaler, jf. punkt 18 til 20.

(14) De førnævnte bestemmelser, som fastsætter indkøbspriserne ved transaktionerne mellem forhandlere og vinavlere, er ikke genstand for UGALs klage og ikke omfattet af denne procedure.

2. *Fastsættelse af markedsføringspriserne*

(15) For så vidt angår salg af cognac til konsum har BNIC oplyst, at der af de offentlige myndigheder var blevet fastsat mindstepriser for eksport af cognac, især efter 1945, og dette

skete ved en meddelelse til eksportørerne. Disse bestemmelser mistede imidlertid deres betydning fra 1967, fordi efterspørgslen indtil 1973/74 var betydelig højere end udbudet. Senere er sådanne mindstepriser blevet genindført i 1976 ved den af regeringens kommitterede trufne beslutning og fra vinhøståret 1978/79 ved brancheaftaler.

(16) Den 9. april 1976 blev der ved en beslutning truffet af regeringens kommitterede hos BNIC fastsat mindstepriser for salg af cognac både på fade og i flasker. Ifølge denne beslutning er formålet med foranstaltningen »at opretholde cognacens traditionelle kvalitet, at garantere forbrugeren en kvalitet svarende til det købte produkts værdi og at undgå enhver manipulation med det formål at skabe et kunstigt fald i priserne«. Mindstepriserne fastsættes for hver alderskategori, hvor de laveste priser fastsættes som følger for leverancer af kategori 2 (dvs. mindsteældningsperioden for salgsegnet cognac: to et halvt år):

— cognac på flasker: 3 750 ffr. pr. hl ren alkohol for cognac, der er helt færdigbehandlet med henblik på salg en detail,

— cognac i fade: 3 095 ffr. pr. hl ren alkohol, inklusive levering af eventuelle etiketter hertil.

Disse priser er eksklusive skatter og afgifter uden fradag af provision eller rabatter, på fobbetingelser, frit til grænse eller frit ab lager. Der angives i beslutningen ikke nogen udløbsdato for disse mindsteprisers gyldighed. Opgaven at kontrollere priserne overdrages til BNIC i samarbejde med administrationen.

(17) Det fastsættes, at »enhver afsender, som ikke overholder bestemmelserne ovenfor, vil være forpligtet til (uafhængigt af de foranstaltninger, der er fastsat i vedtægterne, og hvorefter salgstilladelserne kan inddrages og følgelig også forsendelsesdokumenterne) før enhver forsendelse at anmode branchekontroludvalget om en prøveudtagning. Forsendelsen kan først finde sted efter prøvesmagning og en enstemmig udtalelse fra det i artikel 13 i bekendtgørelsen af 25. februar 1954 nævnte kvalitetsudvalg«.

(18) For vinhøståret 1978/79 blev der ved brancheaftalen vedrørende priserne på destillerbare hvidvine og brændevine af cognac, som blev indgået inden for rammerne af BNIC og ratificeret den 12. december 1978 af dennes medlemmer fastsat en mindstemarkedsføringspris på cognac. Det er bestemmelserne vedrørende denne mindstepris, som UGALs klage direkte er rettet imod. Aftalen blev genstand for en interministeriel bekendtgørelse, en såkaldt »udvidende bekendtgørelse« af 1. februar 1979, hvorefter bestemmelserne i nævnte aftale »udvides til at omfatte de vinavlere, vinkooperativer, brændevinsbrændere og grossister, som inden for det af dekretet af 1. maj 1909 afgrænsede område fremstiller eller inden for dette område eller fra dette område eller fra »jaune d'or«-vinlagre beliggende uden for dette område markedsfører hvidvine, der er bestemt til produktion af brændevine, eller brændevine, der har fået denne kontrollerede oprindelsesbetegnelse«.

(19) Denne bekendtgørelse bygger på bestemmelserne i lov 75/600 af 10. juli 1975 vedrørende landbrugets organisation (1), som blev suppleret og ændret ved lov nr. 80-502 af 4. juli 1980. Det fastsættes bl.a. i lovens artikel 2:

»Anvendelsesområdet for de aftaler, der indgås inden for rammerne af en anerkendt brancheorganisation, kan som helhed eller delvis i en bestemt periode udvides af den kompetente administrative myndighed, når disse aftaler enten ved standardaftaler, sæsonaftaler og fællesaktioner i fælles interesse og i overensstemmelse med Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler bl.a. har til formål at forbedre:

— kendskabet til udbud og efterspørgsel,

— tilpasningen og reguleringen af udbudet,

— anvendelsen under statskontrol af regler om markedsføring, priser og betalingsbetingelser,

— produkternes kvalitet,

— forbindelserne mellem brancherne inden for den pågældende sektor (. . .)«.

Det præciseres i samme artikel, at »hvis der foretages denne udvidelse af aftalernes anvendelsesområde, er de foranstaltninger (. . .), der vedtages af brancheorganisationerne (enten ved enstemmig beslutning eller efter voldgift (»arbitrage«) obligatoriske inden for de fastsatte

(1) Journal Officiel de la République française af 11. 7. 1975.

geografiske rammer for alle medlemmerne af de brancher, der udgør denne organisation«.

I lovens artikel 4 præciseres det, hvilke sanktioner der kan træffes, hvis aftalerne ikke overholdes:

— aftaler om levering af produkter, som indgås mellem personer henhørende under en udvidet aftale, og som ikke er i overensstemmelse med denne aftales bestemmelser, er ugyldige;

— ved overtrædelser af regler, der følger af udvidede aftaler, kan underretsdommeren på brancheorganisationens anmodning tilkende denne en vis erstatning;

— hvis en leveringsaftale, der er erklæret ugyldig, vedrører et produkt, hvortil der skal udstedes forsendelsesdokumenterne kan den kompetente administration på forslag fra den pågældende brancheorganisation suspendere udstedelsen heraf.

(20) Brancheaftalen vedrørende priserne på destillerbare hvidvine og brændevine af cognac for vinhøståret 1979/80, som blev ratificeret den 18. oktober 1979 af de brancheorganisationer, der er medlemmer af BNIC, fik ligeledes udvidet sit anvendelsesområde ved en bekendtgørelse af 2. januar 1980, som er holdt i de samme vendinger som førnævnte bekendtgørelse af 1. februar 1979. En lignende aftale for vinhøståret 1980/81 blev ratificeret den 7. november 1980 og fik udvidet sit anvendelsesområde ved en bekendtgørelse af 27. november 1980 (1). For vinhøståret 1981/82 har den brancheaftale, der blev ratificeret den 10. november 1981 fået udvidet sit anvendelsesområde ved en bekendtgørelse af 30. november 1981 (2).

(21) Aftalens artikel 1 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer, at artikel 7 og 8 vedrører salget af cognac. Artikel 7 med overskriften »Mindstesalgspris, der garanterer en mindstekvalitet for cognac« indeholder følgende bestemmelse:

»For at opretholde cognacens traditionelle kvalitet og for at sikre forbrugeren mod enhver kunstig nedsættelse af tariffen til ulempe for produktet med hensyn til dets særlige egenskaber indføres der en mindstemarkedsføringspris, der fastsættes som følger fra den 1. februar 1979 indtil den 31. december 1979:

1. cognac i kasser: 12 ffr. pr. flaske à 70 cl med et alkoholindhold på 40°, færdigbehandlet med henblik på detailsalg; (. . .)
2. cognac i fade: 3 500 ffr. pr. hl ren alkohol, uden emballage, men med eventuel levering af etiketter hertil.

For cognac i fade og på flasker kan der gives et afslag, der modsvarer enhver form for provision, godtgørelse eller rabat på indtil 10 %. Nettomindsteprisen er eksklusive afgifter og skatter, på fob-betingelser eller frit til grænse. I tilfælde af salg ab lager gives der et fradrag på højst 0,40 ffr. pr. flaske for salg i kasser og 55 ffr. pr. hl ren alkohol ved salg i uaftappet tilstand.«

Mindstepriserne ved levering fra Cognac efter fradrag af enhver form for provision eller rabat andrager således 10,40 ffr. pr. flaske (dvs. 3 714 ffr. pr. hl ren alkohol) og 3 095 ffr. pr. hl ren alkohol ved salg i fade. Det fastsættes i artikel 8, at »kontrollen af salgspriserne foretages af Bureau National Interprofessionnel du Cognac

— for eksportens vedkommende — af hensyn til tolderklæringerne;

— for salg på hjemmemarkedet — ved obligatorisk bemærkning om fakturaprisen på de ifølge toldseddel (»acquit«) udstedte salgstilladelser, og på de månedlige opgørelser om forsendelser ifølge forsendelsestilladelse (»congé«), som indsendes til Bureau National Interprofessionnel du Cognac af de under aftalen henhørende«.

Det bestemmes i samme artikel, at der for overtrædelser kan iværksættes de i artikel 4 i lov af 10. juli 1975 fastsatte sanktioner, hvilket sker i overensstemmelse med BNICs interne vedtægter; disse sanktioner kan bl.a. betyde suspension af udstedelsen af forsendelsesdokumenterne.

(22) For vinhøståret 1979/80 indeholder ovennævnte brancheaftale af 18. oktober 1979 bestemmelser, der er identiske med bestemmelserne af 12. december 1978; der fastsættes i artikel 7 følgende mindstemarkedsføringspriser, der er gældende mellem den 1. januar 1980 og den 31. december 1980:

— cognac i kasser: 13,50 ffr. pr. flaske,

— cognac i fade: 4 000 ffr. pr. hl ren alkohol.

(1) Journal Officiel de la République française af 3. 12. 1980.

(2) Journal Officiel de la République française af 2. 12. 1981.

Ved at fratrække den maksimale godtgørelse på 10 % til dækning af de forskellige rabatter og godtgørelsen på 0,40 ffr. pr. flaske eller 55 ffr. pr. hl ren alkohol i tilfælde af salg med levering ab cognacdistriktet, når man frem til en mindstepris på 11,75 ffr. pr. flaske (dvs. 4 196 ffr. pr. hl ren alkohol) og 3 545 ffr. pr. hl ren alkohol for salg i fade.

(23) Kommissionen anmodede ved skrivelse af 4. september 1979 BNIC om at give oplysning om de nye priser, der skulle træde i kraft pr. 1. september 1979 for destillationsvine, pr. 1. oktober 1979 for brændevine og pr. 1. januar 1980 for cognac (markedsføringspriser). BNIC svarede den 20. november 1979: »Repræsentanterne for de forskellige brancher har udarbejdet retningslinjerne og prisniveauerne for den næste aftale. Prisgaflerne (prisreglerne) er endnu ikke blevet vedtaget«. I øvrigt havde BNIC oplyst de for hvidvine og brændevine fastsatte varierende prisgafler og præsenterede dem som et »forslag fra generalforsamlingen den 18. oktober 1979«. Som svar på en skrivelse fra Kommissionen, hvori BNIC blev anmodet om at gøre nærmere rede for dette svar, idet de pågældende priser rent faktisk var blevet fastsat af BNIC's plenumforsamling den 18. oktober 1979, anførte BNIC i sin skrivelse af 26. januar 1980:

»På plenumforsamlingen den 18. oktober 1979 blev der faktisk vedtaget en prisaftale, som på det tidspunkt kun havde privatretlig værdi, hvorfor den ikke var omfattet af nogen offentligretlige sanktionsbestemmelser. Siden da er denne aftale blevet stadfæstet ved ministeriel bekendtgørelse af 2. januar 1980. Af samme grunde er markedsføringsprisen for cognac, hvorom der blev vedtaget en aftale ved samme møde, ikke på nogen måde blevet offentliggjort fra vores side, før ovennævnte bekendtgørelse forelå.«

(24) For vinhøståret 1980/81 fastsætter artikel 8 i ovennævnte aftale af 7. november 1980 følgende mindstepriser for forsendelser foretaget mellem den 1. januar 1981 og den 31. december 1981:

— cognac i kasser: pris pr. hl ren alkohol, færdigbehandlet, i flasker à 70 cl med en alkoholprocent på 40° for salg til forbrug

  — kategori 2 og 3: 5 304 ffr.
  — kategori 4 og 5: 5 893 ffr.
  — kategori 6: 6 429 ffr.,

— cognac i fade: pris pr. hl ren alkohol uden fustage, men omfattende eventuel levering af etiketter hertil:

  — kategori 2 og 3: 4 400 ffr.
  — kategori 4 og 5: 4 840 ffr.
  — kategori 6: 5 320 ffr.

Ved som fastsat i aftalen at fratrække den maksimale godtgørelse til dækning af de forskellige rabatter og godtgørelsen på 143 ffr. pr. hl ren alkohol for salg i kasser eller 55 ffr. pr. hl ren alkohol for salg i fade, når det drejer sig om salg ab lager i Cognac-distriktet, kommer mindstepriserne pr. hl ren alkohol til at ligge som følger:

— cognac i kasser

  — kategori 2 og 3: 4 630 ffr.
  — kategori 4 og 5: 5 160 ffr.
  — kategori 6: 5 643 ffr.,

— cognac i fade:

  — kategori 2 og 3: 3 905 ffr.
  — kategori 4 og 5: 4 301 ffr.
  — kategori 6: 4 733 ffr.

(25) For vinhøståret 1981/82 blev der i førnævnte aftale af 10. november 1981, som BNIC underrettede Kommissionen om den 8. december 1981, ikke fastsat nogen mindstemarkedsføringspris for cognac. Kommissionen fik imidlertid senere kendskab til BNICs Bulletin d'information nr. 929 dateret den 4. januar 1982. Denne indeholder bl.a. et afsnit med titlen »Kontrol af cognacens kvalitet — tærskelpriser ved salg«, hvori der fastsættes følgende tærskelpriser ved salg til forbrug eller til distributionsleddet:

— cognac i kasser: pr. flaske ab lager, ikke-afgiftsberigtiget (»en acquit«), netto 14,60 ffr.,

— cognac i kasser: pr. flaske frit til grænse, ikke-afgiftsberigtiget (»en acquit«), netto: 15,50 ffr.,

— cognac i fade: pr. hl ren alkohol uden emballage, ab lager, netto: 4 200 ffr.

Det præciseres, at »det er blevet besluttet at henlede alle branchens erhvervsdrivendes opmærksomhed på tærskelprisniveauet, som, hvis det overskrides, automatisk medfører en kvalitetskontrol, både hos køberen og hos sælgeren (. . .). Desuden vil en sådan prispraksis give anledning til en formodning om, at den for brancherne fælles prisnotering, der blev gjort obligatorisk ved den tværministerielle bekendtgørelse af 30. november 1981, ikke overholdes« (jf. ovenfor punkt 20).

(26) BNICs direktør skrev herom i en skrivelse til Kommissionen den 23. marts 1982, at »så snart vi havde modtaget Deres meddelelse om klage-

punkterne den 8. februar 1982, gav jeg øjeblikkelig alle afdelinger de nødvendige instrukser om, at der ikke må foretages en systematisk kontrol alene på grund af en overskridelse af bemeldte tærskelpris«. Den 8. april 1982 sendte BNIC sin Bulletin d'information nr. 936 af 31. marts 1982 til Kommissionen. Det anførtes heri: »Meddelelsen i Bulletin d'information nr. 929 af 4. januar 1982, hvorefter der skal foretages en automatisk kvalitetskontrol ved manglende overholdelse af de anførte tærskelpriser, annulleres herved.«

(27) Ved drøftelser i BNICs forretningsudvalg og udvalg for produktion kom man flere gange ind på problemet med mindstemarkedsføringsprisens forenelighed med EF-reglerne. BNICs direktør udtalte bl.a. på mødet den 12. september 1978 i udvalget for produktion: »Man kan forsøge (at fastsætte en mindstemarkedsføringspris), men man risikerer at komme i en konfliktsituation ved eksport. Man kan fastsætte priser for det franske område«. I øvrigt rejstes på mødet den 10. marts 1980 i samme udvalg spørgsmålet om, »hvorvidt den juridiske konstruktion, som man har skabt (dvs. branchernes fælles prisnotering, og mindstemarkedsføringsprisen på basis af loven fra 1975), set fra Bruxelles' og Paris' synspunkt, kan opretholdes i de kommende år«.

(28) BNICs direktør udtalte i et svar af 20. november 1979, udarbejdet efter en anmodning om oplysninger fra Kommissionen af 4. september 1979, hvori denne især henledte hans opmærksomhed på, at brancheaftalen efter en foreløbig undersøgelse syntes at være omfattet af forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, og at denne aftales opretholdelse uden anmeldelse skete på deltagernes risiko:

»... idet jeg ligeledes henviser til Rom-traktatens artikel 85, stk. 3, kan jeg herved bekræfte, at vor fælles brancheorganisation påtænker at anmelde omhandlede aftale til Kommissionen. Aftalen forekommer os nemlig at være helt i overensstemmelse med de i dette stykke fastsatte målsætninger, eftersom det i dette tilfælde drejer sig om en kvalitativ forbedring af produktionen, en distribution uden fordrejninger og fremme af den tekniske og økonomiske udvikling, som direkte kommer forbrugerne til gode, især ved en forlængelse af ældningen inden for alle kvalitetstyper. Af alle disse grunde forbereder vor organisation (således som De da også foreslår det) sig på at foretage en officiel anmeldelse i medfør af EF-reglerne for at opnå en dispensation.«

Denne hensigtserklæring fra BNICs side blev ikke fulgt op af handling.

F. Anvendelse af aftalerne

(29) UGAL har til støtte for sin klage anført, at dets medlemmer i 1979 havde konstateret betydelige stigninger (op til ca. 10 %) i salgspriserne for cognac i distributions- og forbrugsleddet i de forskellige fællesmarkedslande, især Forbundsrepublikken Tyskland og i Italien.

(30) I øvrigt meddelte BNIC i en skrivelse til Kommissionen den 20. november 1979, at der ikke var truffet sanktioner med hensyn til overholdelse af de aftaler, som er genstand for nærværende procedure, men at der periodisk bliver foretaget undersøgelser, hvoraf flere stadig var i gang. I den samme skrivelse gav BNIC Kommissionen meddelelse om priserne på cognac til eksport, sådan som de fremgår af toldstatistikkerne, samt om visse cognac-producenters tariffer.

(31) En gennemgang af disse statistikker viser følgende udvikling i gennemsnitsprisen for eksporteret cognac:

	Flasker		Fade	
	Gennemsnitspris pr. hl ren alkohol (i ffr.)	Ændring i forhold til foregående år (%)	Gennemsnitspris pr. hl ren alkohol (i ffr.)	Ændring i forhold til foregående år (%)
1975	6 795	+ 3 %	3 206	— 5,1 %
1976	7 092	+ 4,4 %	3 079	— 4 %
1977	8 084	+ 14 %	3 655	+ 18,7 %
1978	8 789	+ 8,7 %	3 835	+ 4,9 %
1979	9 660	+ 9,9 %	3 648	— 4,9 %
1980	10 561	+ 9,3 %	3 944	+ 8,1 %
1981	12 771	+ 20,9 %	4 288	+ 8,7 %

Kilde: 1975 til 1978, tabel fremsendt af BNIC.
1979 til 1981, BNIC's beretning for 1978/79 og 1979/80 og 1980/81.

(32) Ifølge BNIC »viser disse dokumenter, at salgspriserne er betydelig højere end de mindstepriser, der blev fastsat ved de prisgafler, der fulgte af den udvidede brancheaftale«. BNIC gjorde opmærksom på, at »den pris, hvorved der garanteres en mindstekvalitet, kan (.....) ved levering i kasser falde til 10,40 ffr. pr. flaske à 70 cl med et alkoholindhold på 40 % vol (dvs. 3 714 ffr. (1) pr. hl ren alkohol), medens gennemsnitsprisen efter afgiftsberigtigelse for året 1978 androg 8 789 ffr. pr. hl ren alkohol, dvs. mere end det dobbelte«.

For så vidt angår cognac i fade, anførte BNIC:

»på lignende måde afspejler toldstatistikkerne meget nøjagtigt forskellen mellem mindsteprisen for forsendelser af uaftappet cognac (i fade), som ligger på 3 095 ffr., og eksportprisen, som beløber sig til 3 835 ffr. pr. hl. ren alkohol (2)«.

(33) Af disse tal drog BNIC følgende konklusioner: »Dette viser tydeligt arten af den kvalitetsgaranti, som kommer til udtryk i de priser, som er genstand for aftalen. Formålet var nemlig blot at fastsætte en nedre grænse, under hvilken det ikke er muligt at tilbyde kunderne en cognac, der er i overensstemmelse med dens traditionelle kvalitet og renommé som produkt, der har ret til at benytte en kontrolleret oprindelsesbetegnelse«.

(34) Det fremgik af de af BNIC oplyste pristariffer, som udelukkende gjaldt for de meget velrenommerede mærker (Remy Martin, Martell, Hennessy, Courvoisier osv. ...) at der for en 70 cl-flaske cognac med tre stjerner beregnedes priser (uden skatter og afgifter), der altid var højere end 20 ffr., hvilket bekræftede BNICs konklusion.

(35) På Kommissionens anmodning gav BNIC ved skrivelse af 26. januar 1980 oplysning om nye tariffer, som denne gang dækkede de mindre kendte mærker, og prisen (uden skatter og afgifter) på en 70 cl -flaske cognac med tre stjerner kunne ligge helt nede på 11,48 ffr.

(36) I øvrigt har Kommissionen foretaget en undersøgelse af pristarifferne for andre cognacmærker; det viser sig, at priserne for disse mærker normalt svarer til eller ligger en smule over de af BNIC fastsatte mindstepriser. Dette var f.eks. tilfældet i 1979 for cognacen André Dorbert med tre stjerner, der blev solgt til 10,75 ffr. pr. flaske à 70 cl og for cognacerne Henry de Brière og Chandelac, som blev solgt til 10,40 ffr. (mindstepris: 10,40 ffr.); i 1980 solgtes cognacen Comte Joseph af Grand Chais de France til 11,95 ffr. pr. flaske à 70 cl, og cognacen Beausoleil med tre stjerner blev solgt til 11,75 ffr. pr. flaske à 70 cl (mindstepris: 11,75 ffr.). BNIC underrettes altid om disse priser, for så vidt organisationen skal have tilsendt forsendelsesdokumenterne, hvori salgspriserne præciseres.

(37) For cognac i fade fremgår det af svarene på anmodningerne om oplysninger, som Kommissionen sendte til forhandlerne i cognacdistriktet, at indkøbsomkostningerne for en cognac med tre stjerner udgør ca. 90 % af kostprisen for det af forhandleren solgte produkt.

På basis af prisnoteringen, hvorved købspriserne på nye og klarede brændevine fastsættes,

(1) 3 750 ffr. ifølge BNIC.

(2) BNIC sammenligner mindsteprisen gældende fra den 1. februar 1979 med gennemsnitsprisen fra 1978.

lå minimumskostprisen på cognac med tre stjerner på fad følgelig betydeligt under den af BNIC fastsatte mindstepris for kvaliteterne fins bois, bon bois og bois ordinaires (jf. bilag IV); disse cognacer skulle derfor have kunnet sælges til priser under disse mindstepriser.

(38) Flere store tyske cognac-importører har over for Kommissionen oplyst, at de i 1979 og 1980 købte cognac på fade af forhandlere i cognac-distriktet til priser, der ligger tæt op ad de af BNIC fastsatte mindstepriser og undertiden endog under disse mindstepriser. Dette var især muligt pga. særskilt indrømmede rabatter. En tysk mellemmand, virksomheden ..... (1), oplyste især, at den af BNIC fastsatte mindstepris, »kun er acceptabel for virksomheder, som har et meget stort reklamebudget, og som har deres eget salgsnet. For at indgå de nødvendige aftaler om salg af deres produktion (...) har vore leverandører været tvunget til at eksportere til priser, der ligger under denne mindstepris«.

(39) I øvrigt erklærede en forhandler ved en kontrolundersøgelse foretaget af Kommissionens tjenestemænd den 5. oktober 1981 i denne forhandlers virksomhed i medfør af artikel 14 i forordning nr. 17: »Det er rigtigt, at jeg i de senere år er blevet underkastet kontrolundersøgelser af BNIC, især med henblik på at kontrollere, om de ved brancheaftalerne fastlagte mindstepriser ved eksport blev overholdt.

Med hensyn til mit salgstilbud af 7. april 1981 til ..... (som de har taget fotokopi af) tilbød jeg priser, som jeg ikke har kunnet overholde på grund af det af BNIC udøvede pres. Jeg beklager ikke at have kunnet udvide mit salg, som ville have været nødvendigt for min virksomheds udvikling. Jeg ville have kunnet realisere et sådant salg i Tyskland og Belgien«. De priser, der blev tilbudt ..... (for forsendelser af cognac i fade), lå på 2 900 ffr. pr. hl ren alkohol for en trestjernet cognac (mindstepris: 3 905 ffr.) og 3 900 ffr. pr. hl ren alkohol for VSOP-cognac (mindstepris: 4 301 ffr.).

(40) Ifølge de dokumenter, som BNIC udleverede ved en kontrolundersøgelse foretaget af Kommissionens tjenestemænd i medfør af artikel 14 i forordning nr. 17, har BNIC flere gange skredet ind for ved påbud at få medlemmerne til at overholde mindstepriserne for markedsføring af cognac.

(41) Den 27. marts 1979 skrev direktøren for BNIC til formanden for ..... vedrørende et tilbud fremsat af denne virksomhed til en pris, der lå lavere en mindsteprisen. Brevet sluttede:

»Jeg skal (...) præcisere, at hvis (branche)-aftalerne ikke overholdes, ser jeg mig til min store beklagelse forpligtet til at indbringe sagen for retten med påstand om pålæggelse af de i artikel 4 i lov af 10. juli 1975 fastsatte sanktioner, især suspension af skatte- og afgiftmyndighedernes udstedelse af forsendelsesdokumenter af enhver art.«

(42) BNIC foretog den 13. maj 1980 en undersøgelse hos samme virksomhed, og det blev konstateret, at virksomhedens priser lå 0,16 ffr. pr. flaske i Frankrig og 0,90 ffr. pr. flaske til eksport under mindsteprisen; for uaftappet cognac var forskellen på 89,15 ffr. og 449 ffr. pr. hl ren alkohol for salg i Frankrig og 450 ffr. pr. hl ren alkohol for eksportsalg. Dette blev bl.a. drøftet på mødet i det udvidede forretningsudvalg den 23. juni 1980, hvor det overvejedes at forfølge sagen ad rettens vej. Ved brev af 24. september 1980 underrettede direktør for BNIC virksomheden om forretningsudvalgets beslutning:

»De pågældende forsendelser fandt sted, medens brancheaftalen var i kraft, og efter at bekendtgørelsen var blevet offentliggjort, og (...) de udgør derfor overtrædelser af brancheaftalen.

Da Deres virksomhed tidligere har fået en tilsvarende advarsel for lignende overtrædelser, giver forretningsudvalget Dem herved en sidste advarsel, og i gentagelsestilfælde vil der uden videre blive indledt retssag mod Dem, hvilket vil være skadeligt for Deres firmas ry«.

(43) På mødet i det udvidede forretningsudvalg den 23. juni 1980 undersøgte man ligeledes en sag, hvor en forhandler uden for Cognac-distriktet ikke overholdt mindsteprisen. Denne havde klaget over, at han mistede kunder, fordi han var tvunget til at fastsætte sine priser på et alt for højt niveau. Man undersøgte et tilfælde, hvor en forhandler bl.a. havde sendt flasker til Nederlandene til priser under mindsteprisen, og man overvejede at indbringe denne sag for retten.

(44) På mødet i det udvidede forretningsudvalg den 21. januar 1981, undersøgte man to tilfælde, hvor mindstepriserne ikke var blevet overholdt.

(1) I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse oplysninger herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

En grossist, som havde solgt cognac til en pris, der lå under mindsteprisen, bemærkede, at overholdelsen af mindsteprisen betød, at han ville miste sit lille marked. Man besluttede at anmode ham om at følge de gældende regler og truede ham med retsforfølgelse i gentagelsestilfælde. Om en brænder, som solgte i flasker til 0,69 ffr. under mindsteprisen, blev det på mødet sagt:

»Det synes psykologisk set uhensigtsmæssigt at retsforfølge denne vinavler, når der i det pågældende område er mange firmaer, der til stadighed sælger under prisnoteringen, men dette kan ikke bevises.«

Direktøren for BNIC fik til opgave at indkalde vedkommende for at meddele ham, at man i denne sag ikke vil tage retlige skridt, men hvis han blev ved, vil man tage hans forhold op til fornyet undersøgelse.

(45) Når BNIC på basis af forsendelsestilladelserne, som fremsendes til organisationen, konstaterer, at der sker forsendelser af brændevin til priser, der ligger under mindstepriserne, sender den til den pågældende virksomhed en standardskrivelse, hvori der henvises til de pågældende leverancer, og hvori det oplyses, at det fælles brancheudvalg vil få forelagt denne sag. Virksomheden anmodes om at fremsætte sine bemærkninger snarest muligt. Et sådant brev blev bl.a. sendt til ..... den 15. september 1980, til ..... den 30. oktober 1980, til ..... den 4. november 1980 og til ..... den 1. september 1981. Disse sager blev henlagt, uden at der blev truffet sanktioner, idet firmaerne accepterede at ændre deres tariffer eller kunne godtgøre, at salgsaftalen lå forud for indgåelsen af brancheaftalen (i tilfældet .....).

(46) Hvis en virksomhed nægter at forhøje sine priser for at bringe dem i overensstemmelse med mindsteprisen, inddrager BNIC hæfterne med afhentnings- og salgstilladelserne, som denne sammenslutning har overdraget denne. På lignende måde anmoder sammenslutningen toldmyndighederne om at nægte at udstede enhver form for forsendelsesdokument for cognac til virksomheden. Der blev bl.a. truffet sådanne foranstaltninger over for ..... efter at den for afgiftsmyndighederne i Rochelle øverste ansvarlige havde modtaget et brev fra BNICs direktør den 24. februar 1981. Følgerne af disse foranstaltninger er at forhindre den pågældende virksomhed i at foretage enhver transaktion med cognac.

(47) Hverken i sit svar af 8. april 1982 på meddelelsen af klagepunkter eller ved høringen den 19. april 1982 har BNIC benægtet rigtigheden af de i punkt 36 til 46 omtalte forhold. Til gengæld har BNIC hævdet, at det ikke er en sammenslutning af virksomheder i den i traktatens artikel 85 anførte betydning og at dispositionerne, som meddelelsen af klagepunkter tager sigte på, ikke falder ind under artikel 85, fordi de havde været et offentligt påbud fra de franske myndigheder.

II. RETLIG VURDERING

A. EØF-traktatens artikel 85, stk. 1

(48) Den beslutning, der blev truffet den 9. april 1976 af regeringens kommitterede hos BNIC om fastsættelse af mindstepriser for salg af cognac, både i fade og på flasker, er en beslutning, der er truffet af de offentlige myndigheder, og ikke en aftale mellem virksomheder eller en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder efter traktatens artikel 85.

(49) Med hensyn til fastsættelse af mindstepriser for 1979, 1980 og 1981 må der skelnes mellem de brancheaftaler, hvori disse foranstaltninger fastsættes, og bekendtgørelserne om udvidelsen af disse brancheaftalers anvendelsesområde. De brancheaftaler, der blev indgået inden for rammerne af BNIC, er vedtagelser inden for en sammenslutning af virksomheder efter artikel 85, som det påvises i det følgende.

(50) Det forhold, at BNICs medlemmer udnævnes af landbrugsministeren, forhindrer ikke, at de udnævnes på forslag af de pågældende brancheorganisationer og i deres egenskab af delegerede for den brancheorganisation eller erhvervsgruppe, som de tilhører; i denne forbindelse repræsenterer de disse organisationer eller erhvervsgrupper, som selv består af virksomheder.

(51) BNIC er således en sammenslutning af virksomhedssammenslutninger, som med hensyn til anvendelsen af artikel 85 kan sidestilles med en sammenslutning af virksomheder.

(52) BNICs finansieringsgrundlag og det forhold, at sammenslutningen er en juridisk person, og at den ifølge lov er blevet pålagt at foretage kvalitetskontrol, er ikke til hinder for at betragte den som en sammenslutning af virksomheder. Under alle omstændigheder er det ikke med de pågældende brancheaftalers sigtet at medvirke til udførelsen af de opgaver, der er fastsat i

bestemmelserne vedrørende BNICs beføjelser. Selv om det i disse brancheaftaler siges, at begrundelsen for at »indføre en mindstemarkedsføringspris er at bevare cognacens traditionelle kvalitet og sikre forbrugeren mod enhver kunstig nedsættelse af tariffen til ulempe for produktet med hensyn til dets karakteristiske egenskaber«, er fastsættelsen af de pågældende mindstepriser i realiteten et udtryk for producenternes, kooperativernes, brændevinsbrændernes og cognacforhandlernes salgspolitik, og disse erhvervsgrupper repræsenteres via deres brancheorganisationer af BNIC. En målsætning gående ud på at føre kvalitetskontrol kan de ikke retfærdiggøre sådanne foranstaltninger, sådan som det påvises senere (punkt 69 til 71).

(53) De pågældende foranstaltninger er ikke blevet pålagt af de offentlige myndigheder. De er ikke blevet truffet som led i de beføjelser, der er tillagt regeringens kommitterede, og denne har på intet tidspunkt engageret sig i den procedure, der førte frem til vedtagelsen af disse foranstaltninger. De pågældende brancheaftaler er blevet vedtaget af BNICs plenumforsamling efter at være blevet drøftet og godkendt af vinavlerne og forhandlerne. Plenumforsamlingen anmodede samtidig om en udvidelse af aftalernes anvendelsesområde med hjemmel i lov af 10. juli 1975 (jf. ovenfor punkt 19). Der er derfor tale om en beslutning truffet af BNIC, repræsenteret af denne sammenslutnings plenumforsamling.

(54) Denne beslutning er en retshandel, der må ses isoleret i forhold til den senere bekendtgørelse, som vedtages af de offentlige myndigheder, og som har til formål at gøre bestemmelserne i brancheaftalerne obligatoriske for resten af branchen ved at forpligte virksomhederne, som er medlemmer af brancheorganisationerne og repræsenteres af BNIC. Der er hvert år siden 1978 blevet indgået brancheaftaler på tidspunkter, der ligger væsentligt forud for bekendtgørelserne. Der har hvert år været en periode på mellem 3 uger og 2 ½ måned, hvor de inden for BNIC indgåede brancheaftaler kun havde bindende virkning over for de virksomheder, der er medlemmer af de brancheorganisationer, der er repræsenteret i BNIC. I øvrigt har BNIC udtrykkeligt bekræftet dette, idet man har oplyst, at aftalen om fastsættelse af priser før udvidelsen af dens anvendelsesområde »kun havde privatretlig værdi, hvorfor den ikke var omfattet af nogle offentligretlig sanktionsbestemmelser«, (jf. ovenfor punkt 23).

(55) Desuden er der hvert år siden 1957 og indtil 1978 blevet indgået brancheaftaler om prisfastsættelse, som havde en sådan privatretlig værdi, og disse aftaler blev gennemført og overholdt, uden at der senere blev vedtaget bekendtgørelser om udvidelse af disse aftalers anvendelsesområde (jf. ovenfor punkt 12).

(56) Endelig indebærer det forhold, at der er tale om en bekendtgørelse, der udvider aftalernes anvendelsesområde, at der allerede findes bestemmelser med bindende virkning for kontrahenterne. Virkningen af denne bekendtgørelse er blot at gøre disse bestemmelser bindende for andre end kontrahenterne. I artikel 2 i lov af 10. juli 1975 (jf. ovenfor punkt 19) siges det klart, at der først og fremmest skal indgås en aftale, og at udvidelsen af dennes anvendelsesområde ikke er obligatorisk og i øvrigt kun kan vedrøre en del af aftalens bestemmelser.

(57) For så vidt angår fastsættelsen af en tærskelpris ved salg i perioden mellem den 4. januar 1982 og den 31. marts 1982, drejer det sig ligeledes om en beslutning truffet af BNIC, som ikke er pålagt af de offentlige myndigheder, ligesom bestemmelsens anvendelsesområde heller ikke er blevet udvidet af disse, og denne bestemmelse kan falde ind under traktatens artikel 85.

(58) Fastsættelsen af en mindstemarkedsføringspris på cognac som færdigt produkt øver en direkte indflydelse på priserne på den cognac, der sælges af de forskellige producenter. Denne foranstaltning tager både sigte på salget i Frankrig og i forbindelse med eksport. Den kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart i de to tilfælde, fordi de produkter, der sælges i Frankrig af de kontraherende parter, senere kan eksporteres. Som følge af disse foranstaltninger kan handelsstrømmene drejes bort fra den naturlige retning, de ellers ville have taget, hvis prisdannelsen var fri. Opretholdelsen af høje priser bidrager således til kunstigt at dreje efterspørgselen over i retning af andre alkoholholdige drikkevarer, især andre brændevine.

(59) Handelen mellem medlemsstater påvirkes således mærkbart på grund af det store omfang af salget af cognac i de forskellige fællesmarkedslande (jf. ovenfor punkt 1).

(60) Selv om de påklagede foranstaltninger til fastsættelse af mindstepriser for cognac fremstilles som blot havende til formål at garantere cognacens kvalitet, har de til formål og til følge at begrænse konkurrencen inden for Fællesmarkedet. Det drejer sig nemlig om foranstaltninger, som forhindrer cognacproducenterne fri prisfastsættelse, og som derfor bidrager til at

begrænse konkurrencen mellem disse, som forhindres i at udbyde deres produkter til priser, der ligger lavere end mindstepriserne.

(61) BNICs erklæringer, hvorefter indførelsen af mindsteprisen kunne forsvares på baggrund af lagerforøgelsen (jf. ovenfor punkt 9), viser, at det var målet at forhindre eller i det mindste begrænse konkurrencens fri udfoldelse; det var for at forhindre eller begrænse prisfaldet, som under normale omstændigheder skulle have været resultatet af det forøgede udbud som følge af en forøgelse af lagrene i en periode med stabil eller faldende efterspørgsel, at der blev fastsat en bindende mindstepris. Følgelig kunne cognac-priserne ikke længere fastsættes frit af producenterne i overensstemmelse med markedsvilkårene.

(62) Disse prisfastsættelsesforanstaltninger har haft til følge at begrænse konkurrencen mærkbart. I modsætning til, hvad BNIC hævder i sit brev af 20. november 1981 (jf. ovenfor punkt 32 og 33), er det helt almindeligt at forlange priser, der svarer til eller ligger en kende over mindstepriserne (jf. ovenfor punkt 35 til 38); desuden har BNIC flere gange måttet skride ind for at tvinge forhandlerne, som ønskede at anvende lavere priser, til at hæve deres priser. I et tilfælde gik BNIC så langt som at inddrage de hæfter med afhentnings- og salgstilladelse vedrørende cognac, som sammenslutningen havde uddelt til en forhandler, og forhindrede ham således i at fortsætte sine aktiviteter (jf. ovenfor punkt 39 til 46). Aftalerne er således i realiteten blevet anvendt med tvingende virkning af BNIC.

(63) BNIC har ved kunstigt at opretholde høje priser således begrænset den stigning i efterspørgslen, der kunne være opstået. Dette har bidraget til en kraftig stigning i cognaclagrene; disse lagre blev først stabiliseret, efter at der måtte træffes tvingende foranstaltninger om begrænsning af produktions- og afsætningsmulighederne (jf. ovenfor punkt 8).

(64) Begrænsningerne har været særlig mærkbare, for så vidt angår cognac-mærker med betegnelserne fin bois, bons bois og bois ordinaires. Ser man på statistikkerne vedrørende cognaclagrene, viser det sig i øvrigt, at det er inden for disse kvalitetskategorier, at der har været den største lagerforøgelse (jf. ovenfor punkt 8).

(65) For så vidt angår fastsættelsen af en tærskelpris ved salg som fastsat i Bulletin d'information af 4. januar 1982, havde denne bestemmelse til formål at begrænse konkurrencen ved at gøre det meget vanskeligt at sælge cognac til priser, der lå under nævnte tærskelpriser, idet der for hver transaktion systematisk krævedes en kvalitetskontrol både hos sælgeren og hos køberen. Den systematiske og automatiske karakter af denne kontrol og hermed de forstyrrelser, som de medfører for at sælgeren og for deres købere, kan fratage kunderne lysten til at købe cognacmærker hos de forhandlere, der forlanger lavere priser end disse tærskelpriser. Selv om disse foranstaltninger blev fremstillet som havende til formål at garantere kvaliteten, havde de i realiteten til formål at få cognacproducenterne til at afstå fra at udbyde deres produkter til priser under tærskelpriserne. Denne begrænsning var mærkbar, for så vidt den tvang forhandlerne til at afsætte deres cognac til en pris, der lå klart over deres kostpris (jf. punkt 37 og bilag IV). Denne foranstaltning var egnet til at begrænse handelen mellem medlemsstater mærkbart af de under punkt 58 og 59 ovenfor anførte grunde.

B. EØF-traktatens artikel 85, stk. 3

(66) For at der kan træffes en beslutning om fritagelse i medfør af artikel 85, stk. 3, skal aftalen have været anmeldt til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 17, undtagen når denne forpligtelse bortfalder i medfør af samme forordnings artikel 4, stk. 2. De af denne beslutning omfattede brancheaftaler falder ikke ind under den kategori af aftaler, der er omfattet af denne forordnings artikel 4, stk. 2, eftersom de vedrører eksporten mellem medlemsstater, og eftersom mere end to virksomheder deltager heri; de er ikke blevet anmeldt til Kommissionen, selv om BNIC i sit brev af 20. november 1979 lod forstå, at man påtænkte en sådan anmeldelse. Under alle omstændigheder ville den i artikel 85, stk. 3, hjemlede fritagelse ikke kunne indrømmes af de i det følgende anførte grunde, også selv om aftalerne havde været anmeldt.

(67) BNIC fremførte i sit brev af 20. november 1979, at aftalen havde til formål at skabe en »kvalitativ forbedring af produktionen (. . .), en distribution uden fordrejninger og fremme af den tekniske og økonomiske udvikling, som direkte kommer forbrugerne til gode, især ved en forlængelse af ældningen inden for alle kvalitetstyper«.

(68) Det skal for det første bemærkes, at dette argument i alt væsentligt hviler på påstanden om, at de forlangte priser lå uendeligt eller betydeligt

over de fastsatte mindstepriser, medens en gennemgang af de faktiske omstændigheder til gengæld viser, at der praktiseres priser, der ligger tæt op ad de fastsatte minimumspriser eller svarer til disse.

(69) Pålæggelsen af mindstepriser kan under ingen omstændigheder forsvares under henvisning til, at formålet er at sikre kvaliteten. En sådan foranstaltning er uhensigtsmæssig og ineffektiv. Den er uhensigtsmæssig, fordi lovbestemmelser vedrørende produktion, oplagring, ældning og afsætning af cognac i tilstrækkelig grad gør det muligt at komme eventuelle forfalskninger til livs. Den er ineffektiv, fordi der ikke indføres en supplerende kontrol for produkter, hvis pris ligger over de pålagte mindstepriser; følgelig ville pålæggelse af en mindstepris, selv om man erkendte, at lovbestemmelserne til beskyttelse af anvendelsen af oprindelsesbetegnelsen »Cognac« var ineffektive, ikke kunne forhindre, at produkter, der ikke opfylder de i disse lovbestemmelser fastsatte kvalitetskriterier, afsættes uden retlige konsekvenser, når blot deres priser er højere end de pålagte mindstepriser.

(70) Desuden ville de påklagede foranstaltninger overhovedet ikke stå i forhold til tilstræbte mål, fordi de fuldstændig forbyder markedsføring af brændevin, der opfylder de betingelser, der er nødvendige for at opnå oprindelsesbetegnelsen »Cognac«, hvis denne markedsføring finder sted til priser, der er lavere end de i brancheaftalen fastsatte mindstepriser. Ingen bestemmelse gør det muligt at bevise, at et produkt, der sælges til en pris under de fastsatte mindstepriser, imidlertid svarer til de i lovbestemmelserne fastsatte kvalitetskriterier (1).

(71) Forbrugeren får for det første ikke fordel af kvalitetsforbedringen, som det påvises ovenfor. Desuden får han ikke fordel af de andre hypotetiske fordele, som BNIC anfører (jf. ovenfor punkt 67), fordi de pågældende foranstaltninger medfører, at priserne lægger sig på et niveau, der ligger over det, der ville være et resultat af den fri vekselvirkning mellem udbud og efterspørgsel.

(1) Den af regeringens kommitterede trufne beslutning af 9. april 1976 (jf. ovenfor punkt 16 og 17) indeholdt til gengæld en bestemmelse om, at markedsføringen i et sådant tilfælde var mulig efter prøvesmagning og enstemmig udtalelse fra kvalitetsudvalgets side.

C. Artikel 15, stk. 2 i forordning nr. 17

(72) Det følger af det foregående, at BNIC har overtrådt EØF-traktatens artikel 85. BNIC har begået sine overtrædelser forsætligt eller i det mindste uagtsomt. Organisationen kan nemlig ikke have været uvidende om Kommissionens beslutninger og Domstolens retspraksis inden for dette område. Det er især almindeligt bekendt, at EF's instanser som fast praksis forfølger og idømmer bøder for aftaler eller vedtagelser, hvorved virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder træffer aftale om, hvilke priser eller betingelser de skal anvende i de aftaler, som indgås med tredjemand, for så vidt disse aftaler eller vedtagelser er egnede til at påvirke handelen mellem medlemsstater. BNIC kunne ikke længere være uvidende om, at det var en sammenslutning af virksomheder i den i artikel 85, stk. 1, anførte betydning, da Kommissionen ved beslutning 76/684/EØF (2) allerede tidligere havde påvist denne egenskab ved en lignende organisation, nemlig »Bureau national interprofessionel de l'armagnac (BNIA)«.

(73) Det må bemærkes, at spørgsmålet vedrørende prisfastsættelsesforanstaltningernes forenelighed med fællesskabsreglerne blev rejst ved forretningsudvalgsmøder (jf. ovenfor punkt 27). Den 4. september 1979 havde Kommissionens tjenestegrene henledt BNICs opmærksom på, at den pågældende brancheaftale syntes at være omfattet af forbudet i artikel 85, stk. 1. Som svar havde direktøren for BNIC ladet Kommissionen vide, at BNICs medlemmer havde til hensigt at anmelde den pågældende aftale for at opnå en fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3.

(74) Der skal derfor pålægges BNIC en bøde i medfør af artikel 15, stk. 2 i forordning nr. 17. Ved fastsættelsen af bøden har Kommissionen taget hensyn til nedenfor nævnte faktorer.

(75) Fastsættelsen af en mindstepris ved hjælp af en aftale eller beslutning truffet af en sammenslutning af virksomheder er en grov overtrædelse af Fællesskabets konkurrenceregler. Fastsættelsen af salgspriser er udtrykkelig omtalt i artikel 85, stk. 1, litra a), som en foranstaltning, der hindrer, begrænser eller fordrejer

(2) EFT nr. L 231 af 21. 8. 1976, s. 24.

konkurrencen. Kommissionen har tidligere ved beslutning erklæret, at prisaftaler er i modstrid med artikel 85, stk. 1, og Domstolen har stadfæstet dette standpunkt.

(76) Mindstemarkedsføringspriserne, der blev fastsat ved brancheaftalerne vedrørende priser for hvidvine og brændevine af cognac, indgået den 12. december 1978, den 18. oktober 1979 og 7. november 1980, blev anvendt fra den 1. februar 1979 til den 31. december 1981. En ny overtrædelse er blevet begået af BNIC fra den 4. januar 1982 til den 31. marts 1982 som følge af indførelsen af en enhedssalgspris. Denne foranstaltning, som BNIC ikke underrettede Kommissionen om, blev først ophævet efter Kommissionens fornyede indskriden. Overtrædelserne varede således i mere end tre år.

(77) De påviste konkurrencebegrænsende foranstaltninger blev anvendt inden for en speciel retlig ramme, især som følge af, at de pågældende brancheaftaler hvert år senere er blevet stadfæstet ved ministeriel bekendtgørelse. Dvs., at en del af de påviste begrænsende virkninger skyldes, at virksomheder, der ikke er medlemmer af de brancheorganisationer, som er repræsenteret i BNIC, obligatorisk anvendte de pågældende brancheaftaler —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Bestemmelserne i brancheaftalerne vedrørende priserne på destillerbare hvidvine og brændevine af cognac, som blev indgået inden for rammerne af BNIC for vinhøstårene 1978/79, 1979/80 og 1980/81, og hvorved der fastsættes mindstepriser for afsætning af cognac, var i perioden fra den 1. februar 1979 til den 31. december 1981 overtrædelser af artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab. Det gælder i denne forbindelse især til artikel 7 i brancheaftalen af 12. december 1978, artikel 7 i brancheaftalen af 18. oktober 1979 og artikel 8 i brancheaftalen af 7. november 1980.

Artikel 2

Bestemmelserne i BNICs beslutning, som blev offentliggjort i BNICs Bulletin d'information nr. 929 af 4. januar 1982 under titlen »Kontrol med kvaliteten af cognac — tærskelpriser ved salg«, og som blev annulleret den 31. marts 1982, var en overtrædelse af artikel 85 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 3

1. En bøde på 160 000 (ét hundrede og tresindtyve tusinde) ECU, eller 1 049 144 ffr. pålægges Bureau National Interprofessionnel du Cognac.

2. Denne bøde indbetales på EF-Kommissionens konto nr. 5.770.006.5 i Société Generale, Agence Internationale, 23, rue de la Paix, F-75002 Paris, senest tre måneder efter meddelelsen af denne beslutning.

Artikel 4

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i medfør af artikel 192 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Bureau National Interprofessionnel du Cognac, 3, rue Georges Briand, F-16100 Cognac.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. december 1982.

På Kommissionens vegne
Frans ANDRIESSEN
Medlem af Kommissionen

BILAG I — ANHANG I — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I — ANNEX I — ANNEXE I — ALLEGATO I — BIJLAGE I

Salget af cognac (hl ren alkohol)
Cognac-Verkäufe (hl reiner Alkohol)
Πωλήσεις κονιάκ (hl καθαρού οινοπνεύματος)
Cognac sales (hl pure alcohol)
Ventes de cognac (hl d'alcool pur)
Vendite di cognac (hl alcole puro)
Cognacverkopen (hl zuivere alcohol)

	Hellas Ελλάς	United Kingdom	Danmark	Ireland	Deutsch-land	Italia	Belgique België	Luxem-bourg	Nederland	France	I CEE-EEC EWG-EEG EØF-EOK	II Total Totaal Totale Σύνολο	I/II (%)
1958					4 470	1 522	2 537	495	1 166	26 968	41 847	114 011	36,70
1959					8 889	2 298	2 317	519	1 430	24 000	45 431	126 060	36,04
1960					8 187	2 987	3 251	568	1 783	31 960	58 600	148 227	39,53
1961					9 666	3 653	3 239	612	2 249	37 322	67 011	161 111	41,59
1962					11 609	3 937	3 721	628	2 812	41 583	79 582	177 115	44,93
1963					11 815	4 963	4 169	682	3 629	43 584	85 210	196 296	43,41
1964					12 394	3 618	4 502	766	4 277	45 527	88 572	200 220	44,24
1965					18 492	3 177	5 326	769	6 033	45 240	93 652	202 545	46,24
1966					15 801	3 716	5 363	799	5 047	50 284	99 842	218 210	45,76
1967					14 593	4 502	5 719	771	5 806	54 092	96 062	228 433	42,05
1968					20 381	5 156	5 670	770	6 549	58 949	105 325	249 987	42,13
1969					26 304	6 668	7 017	924	7 482	59 526	119 605	258 685	46,24
1970					33 723	5 745	6 455	998	8 745	63 255	139 341	288 777	48,25
1971					43 597	9 407	7 587	1 096	9 761	73 068	164 297	337 701	48,65
1972					33 488	8 128	9 414	1 162	10 120	68 455	153 983	347 124	44,36
1973		64 998	4 704	5 312	21 234	8 470	9 238	917	10 204	67 827	208 893	334 046	62,53
1974		50 352	3 816	4 707	17 918	5 282	8 800	890	9 018	61 525	173 977	274 277	63,43
1975		42 823	3 810	4 027	24 122	3 900	9 625	879	10 515	77 476	188 281	290 435	64,83
1976		44 542	4 978	4 808	29 939	5 122	10 966	952	12 564	75 601	198 036	329 212	60,15
1977		46 148	4 059	5 427	24 968	4 549	13 332	1 001	13 278	76 432	201 055	324 009	62,05
1978		49 861	3 922	6 848	30 307	5 044	14 309	1 108	15 393	85 749	226 658	381 065	59,48
1979		57 491	3 633	7 163	33 326	6 377	16 122	1 243	16 931	86 981	247 721	424 729	58,32
1980		44 785	3 493	6 815	32 108	5 801	15 650	1 676	11 513	77 848	219 510	406 307	54,03
1981	423	40 546	3 903	5 652	33 432	4 744	12 999	1 649	11 399	87 338	222 087	423 679	52,42

BILAG II — ANHANG II — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II — ANNEX II — ANNEXE II — ALLEGATO II — BIJLAGE II

Cognac (hl ren alkohol)
Cognac (hl reiner Alkohol)
Κονιάκ (hl καθαρού οινοπνεύματος)
Cognac (hl pure alcohol)
Cognac (hl d'alcool pur)
Cognac (hl alcole puro)
Cognac (hl zuivere alcohol)

	Produktion Produktion Παραγωγή Production Production Produzione Produktie	Salg Verkauf Πώληση Sale Vente Vendita Verkoop	Lagerbeholdning Lagerbestand Απόθεμα Stock Stock Riserve Stock
1972	421 942	381 134	1 607 822
1973	406 708	375 579	1 638 951
1974	740 355	330 163	2 049 143
1975	544 364	331 592	2 261 916
1976	720 196	374 554	2 606 145
1977	447 214	372 374	2 680 985
1978	354 494	412 938	2 622 541
1979	503 211	454 517	2 671 235
1980	655 394	478 727	2 847 941
1981	451 716	469 652	2 830 005

BILAG III — ANHANG III — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III — ANNEX III — ANNEXE III — ALLEGATO III — BIJLAGE III

BOUILLEURS DE CRU

Lagerbeholdning (hl ren alkohol)
Lagerbestand (hl reiner Alkohol)
Απόθεμα (hl καθαρού οινοπνεύματος)
Stock (hl pure alcohol)
Stock (hl d'alcool pur)
Riserve (hl alcole puro)
Stock (hl zuivere alcohol)

	Grande Champ.	Petite Champ.	Bord.	Fins Bois	Bons Bois	Bois Ordin.	Total Totaal Totale Σύνολο
1972	141 104	93 099	30 812	137 725	40 514	2 745	445 999
1973	149 002	99 069	30 190	143 190	43 102	2 248	466 801
1974	180 719	125 307	37 104	188 177	61 723	2 719	595 749
1975	186 350	139 074	39 365	211 058	76 786	2 820	655 453
1976	246 651	203 778	52 106	346 700	130 423	3 988	983 646
1977	260 653	219 783	55 766	375 566	148 896	4 113	1 064 777
1978	253 140	220 407	57 040	377 640	143 528	4 138	1 055 893
1979	255 774	220 945	57 974	385 942	139 491	13 368	1 073 494
1980	281 355	244 113	60 667	401 746	149 804	15 592	1 153 277
1981	266 688	239 023	54 039	378 012	144 466	13 818	1 096 046

BILAG IV — ANHANG IV — ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV — ANNEX IV — ANNEXE IV — ALLEGATO IV — BIJLAGE IV

Cognac *, i fade (ffr./hl ren alkohol)**
Cognac *, in Fässern (ffrs/hl reiner Alkohol)**
Κονιάκ *, σε βαρέλια (FF/hl καθαρού αλκοόλ)**
Cognac *, in casks (FF/hl pure alcohol)**
Cognac *, en fûts (FF/hl d'alcool pur)**
Cognac *, in fusti (FF/hl alcole puro)**
Cognac *, in fusten (Ffr./hl zuivere alcohol)**

	I	II	II/I
Mindste indkøbspris for brændevine Mindesteinkaufspreis für Branntwein Κατώτερη τιμή αγοράς αποσταγμάτων Minimum buying price for spirit Prix minimal d'achat des eaux-de vie Prezzo minimo d'acquisto per le acquaviti Minimuminkoopprijs voor brandewijnen		Mindste salgspris for cognac Mindestverkaufspreis für Cognac Κατώτερη τιμή αγοράς κονιάκ Minimum selling price for cognac Prix minimal de vente du cognac Prezzo minimo di vendita di cognac Minimumverkoopprijs voor cognac	
1. 4. 1979—30. 9. 1979			
Fins Bois	2 959	3 095	+ 4,6 %
Bons Bois	2 687	3 095	+ 15,18 %
Bois Ordinaires	2 415	3 095	+ 28 %
1. 4. 1980—31. 10. 1980			
Fins Bois	2 988	3 545	+ 19 %
Bons Bois	2 641	3 545	+ 34 %
Bois Ordinaires	2 356	3 545	+ 50 %
1. 4. 1981—30. 11. 1981			
Fins Bois	3 135	3 905	+ 25 %
Bons Bois	2 660	3 905	+ 47 %
Bois Ordinaires	2 365	3 905	+ 65 %